

Koristi vjerovanja u kader

Hatib: Halid ibn Ali el-Gamidi

14. safer 1439. po Hidžri / 3. novembar 2017.

Hvala Allahu Uzvišenom, Koji stvara i svemu najljepši oblik daje, i Koji sve s mjerom određuje i nadahnjuje, i Koji je srca svojih odabranika sviješću o Sebi i Svojim uzvišenim svojstvima prosvijetlio, i pokazao im dokaze Svoje veličine u odredbi, moći i vlasti. Hvalim Ga, slavljen neka je On, i zahvaljujem Mu, niko ne može spriječiti Njegovu odredbu niti opozvati Njegovu presudu.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, Koji je utočište svakome, uzvišen od svake sličnosti bilo kome ili bilo čemu, i uzvišen od toga da ima suparnika, ortaka i Sebi sličnog, i svjedočim da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik, najbolji od Njegovih stvorenja, prvak vjerovjesnika i poslanika. Allah ga je poslao, nakon što je neko vrijeme prekinuto slanje poslanika, i njime otvorio zakatančena srca, slijepu oči i gluhe uši, i ljude, u skupinama, u vjeru uveo. Neka Allah blagoslovi i smiluje se ovom velikom Poslaniku, njegovim ashabima i tabiinama onoliko koliko, nakon tmina, bude sijala svjetlost i smjenjivali se dan i noć.

Bojte se Allaha, ljudi, istinskom bogobojaznošću, i stidite Ga se istinskim stidom, čuvajte glavu, uši, jezik, oči, i stomak i stidno mjesto, noge, ruke, srce! Sjećajte se smrti i iskušenja, a ko bude istinski želio onaj svijet, ostavit će dunjalučke ukrase. Uzvišeni kaže: "O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!" (Ali Imran, 102)

O vjernici! Kako je lijep i sretan čovjekov život i kako su radosne njegove oči kada zna, s čvrstim ubjeđenjem, da ono što ga je snašlo, nije ga moglo mimoći, a ono što ga je mimoišlo, nije ga moglo snaći, i da se sve u kosmosu odvija po Božijem znanju i odredbi. Ovo znanje ispunjava njegovo srce zadovoljstvom i smirenošću, povećava

njegovo pouzdanje u Allaha i jača njegov oslonac na Njega. Sve to samo je zraka svjetlosti iskrenog vjerovanja u kader – Božiju odredbu, koje se smatra jednim od najvažnijih temelja islamskog vjerovanja, i bez kojeg Allah, džellešānuhu, od čovjeka neće primiti ni obavezno, farz, ni dobrovoljno, nafila, djelo.

Da bi ovo vjerovanje bilo ispravno i prihvaćeno kod Allaha, džellešānuhu, ono mora biti iskreno, živo, produktivno, nadahnuto značenjima istinske vjere i pobožnošću srca koji ljudsku dušu opskrbljuju zadovoljstvom i čine je aktivnom, produktivnom i spremnom na činjenje svega što će joj donijeti dobro i korist ovog i budućeg svijeta.

Vjerovanje u Božiju odredbu istinski je pokazatelj čovjekove iskrenosti, spoznaje Gospodara, zadovoljstva Njegovim djelima. Koliko je ljudi zapalo u iskušenje očaja, srdžbe i protivljenja Božijoj odredbi, koliko ih je palo već na prvom ispitu, a koliko ih je zanijkalo kader i povjerovalo u šejtanove spletke, sumnje i zbunjujuća pitanja koja optužuju Boga za nepravednost u odredbi, ne razumijevajući njene mudrosti. Oni u suštini nisu spoznali Allaha istinskom spoznajom čim su dopustili šejtanu da ih on vodi i daje im lažne nade. Vjerovanje u Božiju odredbu je spas, uspjeh i sreća koju su izgubili mnogi ljudi, koji tumaraju u svom beznađu, očaju i zbunjenosti, za razliku od vjernika koji su čvrsto ubijedjeni da je Allah odredio sve što se zbiva i događa u kosmosu, dobro i zlo, veliko i malo, na temelju apsolutnog i sveobuhvatnog znanja o svim stvarima, pojedinačno i uopćeno, i prije nego što se one dogode, zatim da je naredio peru da zapiše u Levhi-mahfuzu – Pomno čuvanoj ploči, sve što će biti, svaki događaj, i svaku stvar, malu i veliku. Nakon toga svi događaji i odredbe odvijaju se i smjenjuju, nastaju i egzistiraju po Njegovoj volji i dozvoli i u skladu sa zapisanom odredbom, jedna za drugom, po tačno utvrđenom redoslijedu, bez i najmanje greške, kao što kaže Uzvišeni: “U Knjizi Mi ništa nismo izostavili” (El-En’am, 38); “Mi sve s mjerom stvaramo” (El-Kamer, 49); “... a Allahova zapovijed je odredba konačna” (El-Ahzab, 38).

U poznatom “hadisu Džibrila”, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ubrojao je vjerovanje u kader – Božiju odredbu dobra i zla, slatkih i gorkih stvari, u velike

temelje islamskog vjerovanja. Tirmizi je zabilježio da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjek neće ispravno vjerovati sve dok ne bude vjerovao u Božiju odredbu dobra i zla, i ne bude znao da ono što ga je snašlo, nije ga moglo mimoići, a što ga je mimoišlo, nije ga moglo snaći.”

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, usađivao je princip vjerovanja u odredbu kod djece i mladih prije odraslih i starijih, a o čemu govori hadis u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao nekoliko važnih smjernica i oporuka svom amidžiću Ibn Abbasu dok je još bio dječak. Među tim savjetima bile su riječi: “Znaj, kada bi se svi ljudi okupili da ti neku korist donesu, ne mogu ti koristiti osim onoga što ti je Allah propisao. I kada bi se svi ljudi okupili da ti štetu nanesu, ne mogu ti naštetiti osim onoga što ti je Allah propisao. Pera su podignuta, a listovi su se osušili.” (Ahmed i Tirmizi)

U drugom hadisu navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Zejdu ibn Sabitu, razboritom i nadarenom mladiću: “Kada bi podijelio zlata koliko je brdo Uhud na Allahovom putu, Allah to od tebe ne bi primio sve dok ne budeš čvrsto vjerovao u odredbu i znao da ono što te je snašlo, nije te moglo mimoići, a ono što te je mimoišlo, nije te moglo snaći.” (Ahmed sa vjerodostojnim senedom)

U hadisu koji prenosi Ebu Derda, radijallahu anhu, a bilježi imam Ahmed, kaže se: “U Džennet neće ući čovjek koji je neposlušan svojim roditeljima, notorni pijanica i onaj koji poriče Božiju odredbu.”

O vjernici, od najsuptilnijih i najspecifičnijih segmenata vjerovanja u Božiju odredbu, koji potvrđuju Božiju veličinu i moć i koji zavređuju pažnju i razmišljanje, jeste “da je propisao sudbine ljudi pedeset hiljada godina prije nego što je stvorio nebesa i Zemlju, a Njegov Arš bio je iznad vode” i “da je prvo što je naredio peru, nakon što ga je stvorio, bilo: “Piši”, a na njegovo pitanje: “Gospodaru, šta ću pisati?”, Uzvišeni je rekao: “Piši sve što će biti do Sudnjeg dana” (Ebu Davud).

Allah, slavljen neka je, zna sve što je na moru i kopnu: “...i nijedan list ne opadne a da On za nj ne zna; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičega svježeg niti ičega suhog, ničega što nije u jasnoj Knjizi” (El-En’am, 59).

Uzvišeni zna sve stvari, i njihovu odredbu, bile one male ili velike, i zna šta je bilo, šta će biti i ono što nije bilo kakvo bi bilo da se desilo. Svi događaji i odredbe zapisane su detaljno u Levhi-mahfuzu, prije nego što su postojale i prije nego što su se desile, kao što kaže Uzvišeni: “Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi”, tj. prije nego se desi u stvarnosti, “to je Allahu, uistinu, lahko” (El-Hadid, 22).

Nakon toga, Uzvišeni zapisane sudbine činjenice i događaje stvara u realnom svijetu i pokazuje ih u istovjetnoj formi, količini, načinu, redoslijedu u kojoj su i zapisane, bez i najmanje izmjene. To je jedan od najvećih dokaza Njegovog uluhijeta – božanske naravi, rububijeta – apsolutnog upravljanja i vladanja i sveobuhvatne moći, i da je On istinski Bog i Jedini dostojan obožavanja, molbe, oslonca, traženja pomoći, i da Njegovo znanje, vlast i moć obuhvataju sve stvari i da ništa nije izuzeto od Njegove vlasti i moći, i da se ništa, u kosmosu, ne može desiti bez Njegovog znanja i dozvole. Slavljen neka je Onaj Čija mudrost zapanjuje ljudski um, i Čija odredba bez riječi ostavlja razumom obdarene, i ne postoje riječi kojima bi se mogle izraziti njene najsuptilnije niti, niti razumijevanje koje može prodrijeti u njene tajne. Uzvišeni kaže: “A nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata!” (Et-Talak, 12)

Rekao je Šafija, Allah mu se smilovao:

*Ono što Ti želiš, biće, makar ja i ne želio,
a ono što ja želim, ako Ti ne želiš, neće biti.
Stvorio si ljude prema Svom znanju,
i Tvoje znanje nad mladim i starim se provodi.*

“KOLIKO GOD ZNAČAJNA ULOGA HATIBA BILA ZA USPJEH NJEGOVE HUTBE,
NIŠTA MANJE NE ZAOSTAJE NI ODABIR TEME, ODNOSNO MATERIJE
KOJU TOKOM HUTBE ELABORIRA.” (PREPOROD)

HUTBE

Ovome si blagodat ukazao, a onome uskratio,

ovoga si pomogao, a onoga bez pomoći ostavi.

Među njima ima nesretnih, ima sretnih,

ima ružnih i onih kojima ljepotu podari.

O muslimani! Ovo određenje, koje je Allah zapisao u Levhi-mahfuzu je et-takdirul-āmul-ezelijj – opće, praiskonsko određenje, koje se ne mijenja i čiji nijedan detalj nikada ne bude izbrisan.

Postoji, također et-takdirul-umri – cjeloživotna odredba, koja se propisuje svakom čovjeku dok je još u utrobi majke, a prije nego što u njega bude udahnuta duša. Allah mu pošalje meleka i naredi mu da zapiše četiri stvari: opskrbu, koliko će živjeti, šta će raditi i da li će biti sretan ili nesretan.

Postoji i et-takdirus-senevijj – godišnja odredba, koje se propisuje u noći Lejletul-kadr svake godine. U toj noći “svaki mudri posao se riješi”, tj. prema odredbi, iz Levhi-mahfuz, propisuje se svakom čovjeku ono što će mu se desiti u toku te godine: opskrba, iskušenja i nedaće, smrt i život, i tako sve do naredne godine.

Na kraju, postoji et-takdirul-jevmi – dnevna odredba svih dešavanja, na koju upućuju riječi Uzvišenog: “... svakog časa On se zanima nečim” (Er-Rahman, 29).

To znači da On prašta grijeh, otklanja nedaće, uzvisuje neke ljude, a neke unizuje (Ibn Madža sa dobrim senedom). Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da “Uzvišeni Allah, slavljene neka je, svaki dan pogleda u Levhi-mahfuz 360 puta, svakim Svojim pogledom On stvara, oživljava, usmrćuje, uzvisuje i unizuje, i radi šta hoće.” (Taberani sa dobrim senedom)

Ko bude vjerovao u sve Božije odredbe i bude zadovoljan onim što mu je Allah dodijelio i propisao, Allah, džellešanuhu, će njegovu nutrinu ispuniti bogatstvom i sigurnošću, a njegovo srce ispuniti ljubavlju i predanošću Njemu, popraviti će njegovo stanje i dat će mu dunjaluk iako ga on ne želi, a onaj ko izgubi vjeru u Božije

određenje, Allah će rasijati njegov imetak, učinit će siromaštvo u njegovim očima, postat će zarobljenik sumnje, brige, tuge i rastrojenosti, neće imati smiraja u životu i izgubit će Božiju podršku i brigu u iskušenjima i nedaćama. Njegov slučaj sličan je slučaju Iblisa koji se suprotstavio naredbi Gospodara, rasrdio se na Njega jer je ukazao počast Ademu, a ne njemu, zbog čega je odbio da mu učini sedždu, pa je njegova kazna bila da ga je Allah protjerao iz najčasnijeg društva i prokleo do Sudnjeg dana i rekao mu je: "Izlazi iz njega, pokuđen i ponižen!", reče On." (El-A'raf, 18) Vjerovanje u kada i kader, Božije određenje i njegovo izvršenje, na ispravan i propisan način, usađuje kod vjernika čvrsto ubjeđenje da je sve što se zbiva u kosmosu u Božijim rukama, da Njemu pripadaju ključevi nebesa i Zemlje, i riznice svih stvari, i da su sva stvorenja, u odnosu na Njega, siromašna, jedna i nemoćna, i da nisu u stanju od sebe neku štetu otkloniti ni sebi kakvu korist pribaviti, i koja nemaju moći život oduzeti, život dati niti oživjeti.

Vjernik na ovom svijetu živi miran i spokojan život, s čvrstim pouzdanjem i jakim osloncem na Allaha, džellešanuhu, hrabro i postojano, bez straha i uzmicanja, što ga potiče na djelovanje, ulaganje truda, ustrajnost, aktivnost i produktivnost, i vodi ga u okrilje ponosa, Božije pomoći, snage i plemenitog i dostojanstvenog života. To je stanje onoga čije je srce osjetilo slast vjerovanja u kader, i do čijeg su uma i duše doprli njegovi miomiris, i čija duša zna da je svaka stvar određena, "pa čak i nemoć, i sposobnost, bogatstvo i siromaštvo, bolest i zdravlje, pobjeda i poraz", kao što se navodi u hadisu. Uzvišeni Allah kaže: "Što god ti važno činio, i što god iz Kur'ana kazivao, i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok god se time zimate. Gospodaru tvome ništa nije skriveno ni na Zemlji ni na nebu, ni koliko trun jedan, i ne postoji ništa, ni manje ni veće od toga, što nije u Knjizi jasnoj." (Junus, 61)

O muslimani! Čvrstina i postojanost vjerovanja u kader i zadovoljstva Božijim određenjem čisti srce od brige, tuge, uznemirenosti i straha od budućnosti i glača iskrene duše i dovodi ih u stanje da nikome ne zavide na onome što mu je Allah, iz Svoje dobrote, dao, da u sebi ne nose pakost i mržnju prema bilo kome, da se ne

uzdižu i ne ohole, ne traže ono što im je Allah uskratio i ne natječu se za prolazne užitke i varljivu opsjenu.

Kada je ovo vjerovanje bilo jako u srcima muslimana, ashaba i dobrih prethodnika, upravljali su svijetom i osvojili su Istok i Zapad, a kada je ono oslabilo u srcima mnogih muslimana, i kada je u njih ušla želja za beskorisnim raspravama i pogrešna i devijantna shvatanja, počela je stagnacija, dekadencija i slabljenje islamskog ummeta. Božije određenje, kader je sistem tevhida – čiste vjere u Allaha i Allahova tajna u stvaranju i zalaženje u ona njegova područja koja su isključivo u Božijoj nadležnosti i koja je Allah sakrio od ljudi, vodi čovjeka ka velikoj provaliji zbunjenosti, sumnje i poricanja.

Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: “Kada se spomenu moji ashabi, suzdržite se od ružnih riječi! Kada se spomenu zvijezde, suzdržite se! Kada se spomenu zvijezde, suzdržite se.” (Taberani sa vjerodostojnim senedom)

Ovim riječima Poslanik nam stavlja na znanje da ne zalazimo u pitanja koja nas se ne tiču i u pitanja koja ne možemo dosegnuti svojim razumom. Poziva nas da se u potpunosti Allahu predamo i Njegovoj nedostižnoj mudrosti u onome što je odredio, jer je čovjek slab i nemoćan da pronikne u tajne Božije odredbe, zbog ograničenosti svog razuma.

O vjernici! Neki ljudi zapali su u jednu drugu vrstu devijacije, koristeći Božiju odredbu kao izgovor za ostavljanje Božijih naredbi i činjenje grijeha. Ovu vrstu ljudi karakteriše lahkomislenost prema Božijim propisima, slabost u vjerovanju i ibadetu. U suštini, njihova devijacija spada u najgore vrste zablude i skretanja s Pravog puta, jer je pravdanje kaderom u ostavljanju propisanih obaveza i činjenju grijeha zapravo argument kojim su Iblis i njegovi sljedbenici, obožavaoci kipova, pokušali opravdati svoje nevjerovanje i nepokornost. Iblis je rekao: “Gospodaru moj”, reče, “zato što si me u zabludu doveo” (El-Hidžr, 39), a mušrici su rekli: “Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.” (El-En’am, 148).

Uzvišeni je na ovaj iblisovsko-idolopoklonički argument odgovorio jasno, kategorično i decidno: “Tako isto su oni prije njih poricali, sve dok Našu kaznu nisu iskusili. Reci: ‘Imate li kakav dokaz da nam ga iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite’” (El-En’am, 148). Dakle, nije dozvoljeno pravdati se kaderom u ostavljanju obaveza i činjenju grijeha.

Što se tiče iskušenja i nedaća, na koja čovjek ne može utjecati, u tom slučaju obavezan je čvrsto vjerovati, biti zadovoljan i prihvatiti Božiju odredbu kakva god da je, i reći: “Ovo je Božija volja i odredba.” Uzvišeni kaže: “... a On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti” (Et-Tegabun, 11).

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Trudi se u onome što će ti koristiti, traži od Allaha pomoć i ne posustaj, a ako te zadesi nešto, nemoj reći: ‘Da sam uradio to i to, desilo bi se to i to’, nego reci: ‘Allah je tako odredio i On radi šta hoće’, jer ‘da sam’ otvara vrata šejtanu.” (Ahmed, Muslim)

Ummete islama! Postoji još jedno vrlo opasno zastranjenje u razumijevanju kader, koje je među ljudima prisutno još od davnih vremena, a koje je ostavilo negativan trag u islamskom ummetu, a to je zapostavljanje materijalnih i duhovnih uzroka koje je Uzvišeni propisao i vezao ih za posljedice i rezultate, nemarnost, oklijevanje i neodlučnost u njihovom činjenju pod isprikom da se suprotstavljaju vjerovanju u kader, ili zadovoljstvu Božijim kaderom, ili da Allah hoće, promijenio bi stanje nabolje i sl. Ovo je, bez sumnje, veliko zastranjenje i pogrešno tumačenje doktrine vjerovanja u kader, koje je samo povećalo slabost i stagnaciju muslimana, i uzrokovalo je potpuno zanemarivanje materijalnih uzroka, stvaranje krive slike o tevekkulu – osloncu na Allaha, ostavljanje truda u stjecanju imetka, traženju lijeka, pogrešno razumijevanje stanja muslimana i njegovo pogrešno povezivanje sa Božijim zakonitostima i Božijom odredbom. Uzvišeni Allah, iz Svoje neizmjerne mudrosti, svakoj stvari je propisao uzrok koji bi čovjeka trebao odvesti ravno Božijoj odredbi, koju mu je odredio, i tako ispuniti jednu odredbu drugom odredbom.

Potvrđeno je da izostavljanje propisanih uzroka predstavlja sknavljenje šerijata i manjkavost pameti, i zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio poduzimanje materijalnih i duhovnih uzroka, rekavši: "Radite i nemojte se oslanjati na kader, jer svakome je olakšano ono za što je stvoren." (Buhari i Muslim)

Neki je čovjek došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, hoću li ostaviti devu nesvezanu i osloniti se na Allaha, ili ću je svezati pa se osloniti na Allaha?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Sveži je i osloni se na Allaha." (Tirmizi sa dobrim senedom)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: "Allahovi robovi, liječite se, jer Allah nije dao nijednu bolest a da za nju nije dao lijek." (Tirmizi sa dobrim senedom)
Na dan kada je Omer, radijallahu anhu, htio sa vojskom ući u Siriju, došla mu je vijest da se u Siriji proširila kuga, pa je odlučio vratiti se, zbog čega su ga neki ashabi ukorili i rekli mu: "Zar bježiš od Allahove odredbe?", a on im je odgovorio: "Da, bježim od Allahovog kadera u Allahov kader." Nakon toga ashabima se obratio Abdurrahman ibn Avf, koji je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Ako se u nekom mjestu pojavi kuga, i zadesite se u njemu, nemojte napuštati to mjesto, a ako niste ušli u njega, nemojte ni ulaziti." (Buhari i Muslim)

Ovo je ispravno razumijevanje vjerovanja u kader i ovo je Poslanikov program koji Allah voli i za njega nagrađuje.

Allah meni i vama podario blagoslov u časnom Kur'anu, i okoristio nas njegovim ajetima i mudrom opomenom.

Rekoh ovo i od Allaha Velikog i Uzvišenog tražim oprosta sebi, vama i svim muslimanima od svakog grijeha, a tražite i vi, On mnogo prašta i milostiv je.

